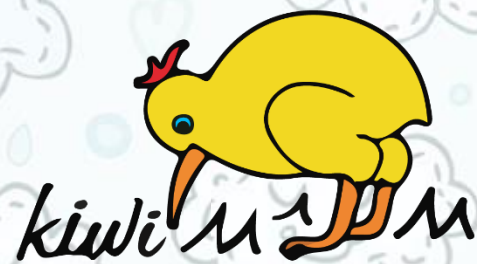

Pedagogisch beleid

Stichting Kinderopvang KiWi

Kinderopvang

Buitenschoolse opvang

Voorschoolse opvang

Van 0 t/m 12 jaar

Plezier, veiligheid, vertrouwen en ontwikkeling sinds 1988

Inhoud

1.	Introductie	3
2.	Missie en visie Stichting Kinderopvang KiWi	4
2.1	Missie KiWi	4
2.2	Visie KiWi.....	4
3.	Basis, het KiWi nest.....	6
4.	Pedagogische doelen en uitgangspunten	8
4.1	Emotionele Veiligheid.....	8
4.2	Het ontwikkelen van persoonlijke competenties	9
4.2.1	Emotionele competenties	9
4.2.2	Sociale competenties	9
4.2.3	Motorisch- zintuiglijke competenties.....	9
4.2.4	Cognitieve competenties	10
4.2.5	Taal en communicatieve competenties	11
4.2.6	Creatieve en beeldende competenties	12
4.3	Het ontwikkelen van sociale competenties	12
4.4	Het overdragen van normen en waarden	13
4.4.1	Afspraken en gewoonten	13
4.4.2	Samen spelen	14
4.4.3	Conflicten en ruzies	14
4.4.4	Feesten en rituelen	15
4.4.5	Andere culturen	15
4.4.6	Kinderen met een verstandelijke of een lichamelijke beperking	16
5.	Pedagogische werkwijze.....	17
5.1.	Thomas Gordon.....	17
5.2	Emmi Pikler.....	17
5.3	Loris Malaguzzi	18
5.4	Vorbereiding op school in de peutergroepen	18
5.5	Vorbereiding op school in de peuterspeelgroepen.....	19
5.6	BSO	19
6.	Kwaliteit	22

Aanspreekvormen

Wanneer we in dit pedagogisch beleidsplan spreken over ouders, dan worden daarmee uiteraard ook verzorgers bedoeld. Waar gesproken wordt over “Kind” dan kan het natuurlijk ook over “kinderen” gaan. Voor de leesbaarheid schrijven we hij als het gaat om het kind en de pedagogisch medewerker.

De plek waar we opvang verzorgen, noemen we kinderopvang, ongeacht de opvangvorm en leeftijd van het kind. Een kinderopvang kan bestemd zijn voor kinderen van 0-4 jaar of 4-12 jaar of 0-12 jaar.

1. Introductie

Vanaf de oprichting in 1988 is Stichting Kinderopvang KiWi (KiWi) een begrip in Winschoten en omgeving. KiWi verzorgt opvang voor kinderen vanaf tien weken tot en met twaalf jaar.

Plezier, veiligheid, vertrouwen en ontwikkeling zijn de basis voor kinderen om zich te kunnen ontwikkelen. Stichting Kinderopvang KiWi vindt het belangrijk om actief te kijken en te luisteren naar kinderen en hen te stimuleren om hun eigen mogelijkheden te ontdekken. KiWi wil elk kind het gevoel geven: 'Ik ben ik en dat is oké'. KiWi waar elk kind zichzelf kan zijn.

U heeft voor KiWi gekozen en mag erop vertrouwen dat wij goed voor uw kind zullen zorgen. Uw kind legt u in onze handen. U en uw kind kunnen rekenen op goede zorg in een plezierige, veilige en vertrouwde omgeving, waar rust, reinheid, regelmaat en respect belangrijk zijn.

Ieder kind is welkom bij KiWi. De kinderdagopvang is een voorziening, waar kinderen van 0 tot 4 jaar gedurende vijf werkdagen per week tussen 6.30 en 18.30 uur kunnen verblijven.

De buitenschoolse opvang is een voorziening voor kinderen van 4 t/m 12 jaar. Na schooltijd en tijdens schoolvakanties vinden zij hier gezelligheid en opvang in een huiselijke sfeer en kunnen ze deelnemen aan allerlei activiteiten. Professionele, sensitieve op MBO- of HBO -niveau opgeleide pedagogisch medewerkers begeleiden de groepen.

We gaan er van uit dat KiWi kinderopvang kan bieden aan ouders die:

- De zorg voor hun kind willen combineren met een baan of studie;
- De zorg voor hun kind een deel van de week willen delen i.v.m. ziekte of andere problemen in het gezin (sociaal medische indicatie);
- Speelgelegenheid en speelkameraadjes zoeken voor hun kind;
- Een inburgeringscursus volgen.

In dit pedagogisch beleidsplan beschrijft de Stichting Kinderopvang KiWi *wat* we doen en *waarom* we het doen aan de hand van haar missie, visie, de basis, de pedagogische doelen, de uitgangspunten en de pedagogische werkwijze waarop zij hieraan in de praktijk van de kinderdagopvang en de buitenschoolse opvang uitvoering wil geven.

Onder het pedagogisch beleid wordt dus verstaan het aangeven van de richting en de middelen waarmee KiWi gestelde pedagogische doelen wil gaan realiseren. Naast dit algemene pedagogisch beleidsplan beschikt KiWi ook over een specifiek VVE beleidsplan. In het pedagogische werkplan wordt het pedagogisch beleid vertaald naar de alledaagse praktijk en het pedagogisch handelen. Er staat onder andere in beschreven *hoe* onze pedagogisch medewerkers inspelen op de behoefte van ieder kind om de pedagogische basisdoelen te bereiken; welke activiteiten we aanbieden en hoe de oudercontacten verlopen. Het pedagogisch werkplan is een praktisch stuk dat als leidraad dient voor de dagelijkse gang van zaken. Het werkplan staat evenals het pedagogisch beleidsplan op onze website. Het werkplan noemen we informatieboek en staat als informatieboek vermeld op de website. Daarnaast is er per locatie een locatiewijzer met specifieke informatie over de locatie.

2. Missie en visie Stichting Kinderopvang KiWi

2.1 Missie KiWi

Het creëren en in stand houden van structurele en hoogwaardige kinderopvang vanuit een maatschappelijk doel en het bevorderen van de ontplooiing van het jonge kind onder deskundige leiding van professionele, sensitieve pedagogisch medewerkers in een plezierige, vertrouwde en veilige omgeving, in het belang van het kind zelf en zijn ouders in en rond de gemeente Oldambt.

2.2 Visie KiWi

Bij KiWi staan plezier, veiligheid, vertrouwen en ontwikkeling spelenderwijs centraal. De pedagogisch medewerkers van KiWi nemen de tijd voor ieder kind. Zij gaan ervan uit dat aandacht voor elk kind belangrijk is om zich te kunnen ontwikkelen. Ze luisteren naar de kinderen en stimuleren hen om zelf de eigen mogelijkheden en onmogelijkheden te ontdekken. Met respect voor zichzelf en voor de omgeving, zodat ieder kind bij KiWi het gevoel heeft, ik ben ik en dat is oké. KiWi waar elk kind zichzelf kan zijn!

Plezier, veiligheid en vertrouwen zien we bij KiWi als basis voor kinderen om zich te kunnen ontwikkelen. De gezonde leefstijl met gezonde voeding en veel beweging loopt als een rode draad door ons handelen. De pedagogisch medewerkers besteden ook veel aandacht aan het contact met de ouders. Niet alleen formeel op ouderavonden en oudergespreksavonden, maar ook dagelijks bij het halen en brengen van de kinderen.

Ontwikkelen door te spelen

De medewerkers van KiWi vinden het belangrijk dat de kinderen die de kinderopvang bezoeken, de mogelijkheid krijgen om vrij te kunnen spelen met voldoende ruimte om zich heen. Door vrij te spelen ontdekken de kinderen hun eigen mogelijkheden en verkennen ze de ruimte om hen heen. Zo ontdekken ze bijvoorbeeld dat je zand door je handen kunt laten lopen, je kunt er een berg van maken, vermengd met water verandert het in modder en kun je er weer andere dingen mee doen. Komt het zand in je ogen, dan doet het pijn, in je handen voelt het lekker. De pedagogisch medewerkers bieden de kinderen allerlei mogelijkheden om te spelen, activiteiten te ondernemen en andere kinderen te ontmoeten. Zo begeleiden zij de kinderen in het ontwikkelen van hun taalvaardigheid, hun denken, hun creativiteit, hun sociale vermogens en hun motorische ontwikkeling. KiWi werkt in de peutergroepen met het ontwikkelingsprogramma Piramide. Aan de hand van wisselende thema's (wonen, vervoer, feest, seizoenen en meer) is er aandacht voor alle ontwikkelingsgebieden.

Groeien en ontwikkelen is leuk als je je veilig voelt

Het spel van een kind kan voor de pedagogisch medewerker een goed uitgangspunt zijn voor een gesprek. De pedagogisch medewerker stelt vragen, vraagt verduidelijking en kan op nieuwe mogelijkheden wijzen. Het kind maakt tijdens het spel zelf keuzes. Door het zelf te doen, het zelf te ontdekken krijgen kinderen vertrouwen in zichzelf. Wanneer een kind zich veilig en geaccepteerd voelt, durft een kind nieuwe dingen te gaan doen en leert het dat het niet erg is wanneer iets niet direct lukt. Je kunt hulp vragen en het samen opnieuw proberen. Stap voor stap met hulp van je opvoeders.

Samengevat:

KiWi laat zich inspireren door ervaringsgerichte stromingen; het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen staat bovenaan, dit is een voorwaarde voor ontwikkeling. De pedagogisch medewerkers richten zich op wat er in de kinderen omgaat, wat hen raakt en hen motiveert. Door daarbij aan te sluiten, zal het kind zo betrokken mogelijk zijn en kan het zich beter ontwikkelen. Er wordt daarbij een omgeving gecreëerd met voor kinderen interessante en uitdagende materialen en activiteiten. De ervaringsgerichte dialoog, het gesprek, helpt de pedagogisch medewerkers om een goede relatie met elk kind op te bouwen, hen zo goed mogelijk te begrijpen en te begeleiden.

KiWi laat zich inspireren door de opvoedingsstijl van Thomas Gordon en door de pedagogische visies van Emmi Pikler en Loris Malaguzzi.

In hoofdstuk 5 worden deze visies nader toegelicht.

3. Basis, het KiWi nest

Het opvoeden van kinderen in de kinderopvang staat officieel op de agenda als erkende leefomgeving tussen gezin en school. Opvoeders in deze drie leefomgevingen hebben in principe hetzelfde doel voor ogen: kinderen de kans geven om zich te ontwikkelen tot personen die goed functioneren in de samenleving. Ieder draagt daar op zijn manier aan bij, afhankelijk van de ontwikkelingsfase van de kinderen en de mogelijkheden die de leefomgeving biedt. Daarom heeft professor M. Rixen Walraven gemeenschappelijke basisdoelen geformuleerd voor de opvoeding in de kinderopvang en het gezin, aan de hand van de vraag wat kinderen in de eerste levensjaren nodig hebben voor hun welzijn en ontwikkeling. Deze basisdoelen zijn opgenomen in de Wet Kinderopvang.

De kinderopvang biedt verantwoorde kinderopvang, waaronder wordt verstaan:

- 1 Het in een veilige en gezonde omgeving bieden van emotionele veiligheid aan kinderen;
- 2 Het bevorderen van persoonlijke competentie van kinderen;
- 3 Het bevorderen van sociale competentie van kinderen;
- 4 De socialisatie van kinderen door overdracht van algemeen aanvaarde waarden en normen.

In het kader van het bieden van verantwoorde kinderopvang, draagt KiWi er in ieder geval zorg voor, rekening houdend met de ontwikkelingsfase waarin kinderen zich bevinden:

- a. Op een sensitieve en responsieve manier met kinderen wordt omgegaan, respect voor de autonomie van kinderen wordt getoond en grenzen worden gesteld aan en structuur wordt geboden voor het gedrag van kinderen, zodat kinderen zich emotioneel veilig en geborgen voelen;
- b. Kinderen spelenderwijs worden uitgedaagd in de ontwikkeling van hun motorische vaardigheden, cognitieve vaardigheden, taalvaardigheden en creatieve vaardigheden, teneinde kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger te functioneren in een veranderende omgeving;
- c. Kinderen worden begeleid in hun interacties, waarbij hen spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden worden bijgebracht, teneinde kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger relaties met anderen op te bouwen en te onderhouden;
- d. Kinderen worden gestimuleerd om op een open manier kennis te maken met de algemeen aanvaarde waarden en normen in de samenleving met het oog op een respectvolle omgang met anderen en een actieve participatie in de maatschappij.

Alle pedagogisch medewerkers beschikken over onderstaande interactievaardigheden:

- a- Sensitieve responsiviteit:
de pedagogisch medewerker kan signalen van een kind dat zich niet goed voelt of behoefte heeft aan ondersteuning opmerken, goed interpreteren en er passend op reageren;
- b- Respect voor autonomie:
de pedagogisch medewerker geeft het kind veel ruimte om zelf dingen te doen, ze stimuleert kinderen actief om dingen zelf te proberen en respecteert ook eigen ideeën en oplossingen;
- c- Structureren/grenzen stellen:
de pedagogisch medewerker kan kinderen duidelijk maken wat er van hen verwacht wordt en ervoor zorgen dat zij zich daar ook aan houden;

- d- Praten en uitleggen:
de pedagogisch medewerker legt goed uit, praat niet alleen regelmatig met de kinderen, maar stemt ook de timing en inhoud van de interacties af op het begripsniveau en interesse van kinderen;
- e- Ontwikkelingsstimulering:
de pedagogisch medewerker kan kinderen extra stimuleren om hun motorische-, cognitieve, en taalontwikkeling en creativiteit te ontwikkelen;
- f- Begeleiden van interacties: de pedagogisch medewerker besteedt aandacht aan positieve interacties tussen kinderen en probeert deze te bevorderen.

KiWi gaat uit van de vier pedagogische basisdoelen en de zes interactievaardigheden zoals hierboven omschreven. Daarnaast hanteren wij drie basis ijkpunten voor ons KiWi nest.

- De groep
- De pedagogisch medewerkers
- De ouders

De groep

Een kinderopvang is de plek waar kinderen samen opgroeien in vaste stamgroepen. Ook de groepsruimte speelt een belangrijke rol bij de ontwikkeling. De sfeervolle binnen en buitenruimten zijn afgestemd op de verschillende ontwikkelingsfasen en – behoeften.

KiWi hanteert het vierogenprincipe voor de kinderdagopvang. Er staan twee medewerkers op één groep of er wordt door iemand meegekeken. KiWi houdt zich aan het beroepskracht-kindratio [BKR], regels zoals omschreven in de Wet Innovatie Kwaliteit en Kinderopvang [IKK].

De pedagogisch medewerkers

De MBO en HBO opgeleide pedagogisch medewerkers op minimaal MBO niveau drie zijn de spil in de opvang. (Voor het werken met vroegschoolse educatie, VVE, zijn aanvullende kennis eisen vereist). Zij werken in zelforganiserende teams en zijn dagelijks met de kinderen bezig. Zij worden individueel en in teams ondersteund en gecoacht en volgen regelmatig (bij) scholingen o.a. op het gebied van veiligheid en interactievaardigheden.

De ouders

Samen met de ouders zetten wij ons in voor de kinderen. KiWi hecht veel waarde aan het opbouwen van een goede band met ouders middels diverse soorten gesprekken. De rondleiding, het kennismakingsgesprek, het wennen, het halen en brengen en het jaarlijkse oudergesprek over de ontwikkellijn. Ieder jaar is er voor de kinderdagopvang een ouderavond en voor de BSO een oudervervenmiddag. De oudercommissie praat mee en adviseert op beleidsniveau.

4. Pedagogische doelen en uitgangspunten

In de Wet kinderopvang staan vier pedagogische doelen beschreven: emotionele veiligheid, persoonlijke competenties, sociale competenties en waarden en normen. Dit hoofdstuk geeft per pedagogisch doel uitleg en beschrijft hoe deze doelen bij Kinderopvang KiWi in de praktijk vormgegeven worden.

4.1 Emotionele Veiligheid

Het bieden van emotionele veiligheid draagt bij aan het welbevinden van kinderen. Een veilig klimaat stimuleert kinderen belangstelling te tonen voor hun omgeving, ontwikkelt hun concentratievermogen en stelt ze in staat te ontspannen en te genieten van alle mogelijkheden die ze aangeboden krijgen om zich te ontwikkelen. Het realiseren van emotionele veiligheid is de basis voor het behalen van de drie andere pedagogische basisdoelen, te weten persoonlijke competentie, sociale competentie en normen en waarden. Het realiseren van emotionele veiligheid binnen kinderopvang KiWi ligt in het opbouwen van goede en vertrouwde relaties tussen de kinderen en de pedagogisch medewerkers, de relatie tussen pedagogisch medewerkers en de ouders en de relatie tussen de kinderen onderling, het wij-gevoel. Daarnaast speelt structuur en daarmee voorspelbaarheid een grote rol.

Bij KiWi heeft een kind met andere volwassenen te maken dan thuis. Een kind moet zich kunnen hechten aan bepaalde mensen aangezien een goede hechting de basis is voor zelfvertrouwen en zelfstandigheid. Daarom is het voor kinderen belangrijk dat zij te maken krijgen met vaste personen in hun omgeving. Dat is een van de redenen waarom we bij KiWi zoveel mogelijk werken met vaste pedagogisch medewerkers en invalkrachten per groep. Op iedere groep werken er per dagdeel 1 of 2 vaste pedagogisch medewerkers met eventueel een stagiaire die met het kind vertrouwd zijn. Zeker voor een baby is het heel belangrijk dat hij zoveel mogelijk dezelfde vertrouwde gezichten ziet. Vanuit de vertrouwensband die er gegroeid is tussen de pedagogisch medewerker en het kind, kan de pedagogisch medewerker het kind leren op een sociaal verantwoorde manier met andere kinderen om te gaan. De pedagogisch medewerker helpt en begeleidt het individuele en het sociale gedrag van het kind. Zij ondersteunt de kinderen bij het oplossen van ruzies onderling en zij heeft daarbij ook een voorbeeldfunctie.

KiWi kent elke dag een aantal vaste, steeds terugkerende onderdelen op steeds dezelfde tijden zoals de eetmomenten, wc- en verschoonrondes, slaap- en rustmomenten, buitenspelen, activiteiten en vrij spelen. Aan deze verschillende momenten zijn vaste rituelen verbonden zoals liedjes zingen voor het eten, een boekje lezen aan tafel tijdens het eetmoment en na het plassen handen wassen.

Alle gevoelens van de kinderen worden serieus genomen en positief ontvangen/erkend door de pedagogisch medewerkers. Emoties die kinderen tonen bij bijvoorbeeld een moeizaam afscheid van vader of moeder worden gesignaleerd door de pedagogisch medewerker, benoemd en uitgelegd zodat kinderen zich gezien en gehoord voelen. Verder worden kinderen geholpen bij het oplossen van conflicten met andere kinderen waarin we het volgende concept hanteren: de betrokken kinderen mogen om de beurt hun verhaal vertellen en iedereen luistert naar elkaar. De pedagogisch medewerker gaat samen met de kinderen op zoek naar een voor iedereen acceptabele oplossing. Bij baby's benoemt een pedagogisch medewerker alle handelingen die zij rondom het kind verricht of nog gaat verrichten en heeft daarbij oog voor en reageert op de non-verbale signalen die een baby uitzendt.

4.2 Het ontwikkelen van persoonlijke competenties

Met persoonlijke competentie wordt bedoeld op de ontwikkeling van brede persoonskenmerken, zoals veerkracht, zelfstandigheid, zelfvertrouwen en flexibiliteit, die de kinderen in staat stellen om

allerlei typen problemen adequaat aan te pakken en zich goed aan te passen aan veranderende omstandigheden. De volgende persoonlijke competenties worden onderscheiden:

1. Emotionele competenties
2. Sociale competenties
3. Motorisch-zintuiglijke competenties
4. Cognitieve competenties
5. Taal en communicatieve competenties
6. Expressieve en beeldende competenties.

Hieronder staat per persoonlijke competenties beschreven hoe dit bij KiWi in de praktijk wordt vormgegeven.

4.2.1 Emotionele competenties

KiWi probeert ervoor te zorgen dat een kind zich veilig en geborgen voelt. Een goede hechting is de basis voor zelfvertrouwen en zelfstandigheid. Vanuit de veilige en vertrouwde relatie met de volwassene gaat het kind de wereld om zich heen verkennen, steeds een stapje verder. Hij leert vertrouwen op een bepaalde regelmaat; de wereld wordt voorspelbaar en begrijpelijk. In paragraaf 4.1 is nader omschreven hoe KiWi hier invulling aan geeft.

4.2.2 Sociale competenties

Vanuit de vertrouwensband die er gegroeid is tussen de pedagogisch medewerker en het kind, kan de pedagogisch medewerker het kind leren op een sociaal verantwoorde manier met andere kinderen om te gaan. De pedagogisch medewerker helpt en begeleidt het individuele en het sociale gedrag van het kind. Zij treedt begeleidend op bij conflicten en machtsverschillen en heeft daarbij ook een voorbeeldfunctie.

De kinderen mogen, als ze dat willen, helpen met de dagelijks terugkerende 'grote mensen dingen' zoals bijvoorbeeld eten en drinken klaarmaken en tafel dekken. Dit wordt beloond met complimenten en dankbaarheid van de pedagogisch medewerkers. De kinderen krijgen zo grip op het functioneren van de volwassen wereld en ontwikkelen een groeiend gevoel van eigenwaarde. In paragraaf 4.3 wordt dieper ingegaan op de ontwikkeling van sociale competenties.

4.2.3 Motorisch- zintuiglijke competenties

De basis voor een goede motoriek wordt in de eerste levensjaren gelegd. Vooral in de eerste levensjaren ontwikkelt het kind een groot aantal bewegingen. Later worden deze steeds verfijnder. Zo leert een kind grijpen, rollen, zitten, staan en lopen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen grove en fijne motoriek. Grove motoriek zijn de grote gebaren zoals trappelen, zitten, kruipen, bukken, lopen, rennen, traplopen en fietsen. Fijne motoriek zijn de kleine bewegingen die je met handen en vingers maakt: het pakken van een speelgoedje, leggen van een puzzelstukje, vasthouden van een rozijn. Door veel oefening leren kinderen hun mogelijkheden en hun beperkingen kennen, ze worden zich bewust van zichzelf.

Bij KiWi wordt er voor gezorgd dat zowel de jongste als de oudste kinderen genoeg bewegen. Bij de babygroepen wordt er op gelet dat liggen en zitten worden afgewisseld en baby's bij uitzondering in een wipstoeltje zitten. Voor de jongste baby's zijn er hoge afgeschermden boxen. Voor de wat oudere baby's is er een ruime grondbox met daarin zachte matten. De baby's hebben hier alle ruimte om te

bewegen en te ontdekken. Daarnaast is er voor de oudste baby's/dreumesen volop ruimte om te rollen, kruipen, klauteren, lopen en vrij te spelen met ontwikkelingsmateriaal. De pedagogisch medewerkers zitten geregeld in de grondbox en spelen daar met de baby's. Bij alle groepen krijgen kinderen zoveel mogelijk de kans om zelf hun motorische competenties en het zelfvertrouwen te vergroten. Het groepsproces is bij deze ontwikkeling van groot belang. Kinderen leren van elkaar en moedigen elkaar aan. KiWi stimuleert de kinderen iets te doen wat ze moeilijk of wellicht spannend vinden om te doen. Hierbij kun je denken aan zelf proberen je schoenen of jas aan te doen. We helpen daar waar nodig is. Ook de buitenruimtes zijn heel belangrijk, hier kunnen de kinderen vrijuit rennen en fietsen. De pedagogisch medewerkers gaan zoveel mogelijk naar buiten met de kinderen. Het liefst elke dag als het weer het toelaat. Buiten is extra speelgoed voor het stimuleren van de grove motoriek. Tijdens de groepsactiviteiten zoals knutselen en kleien doen ook de kleinste kinderen zoveel mogelijk mee, om hun stap voor stap bekend te maken met allerlei activiteiten die de fijne motoriek stimuleren. De pedagogisch medewerkers laten de kinderen steeds weer met elke activiteit op hun eigen niveau meedoen.

De inrichting van kinderopvang KiWi sluit aan bij de belevingswereld van de kinderen en de ruimtes zijn veilig en schoon. De kinderen kunnen zo vol overgave spelen en bewegen. Hierdoor leren ze op zichzelf en hun omgeving te vertrouwen. KiWi moedigt kinderen aan om nieuwe activiteiten of spelletjes te doen en stimuleert de kinderen in hun ontwikkeling door ergens een nieuwe uitdaging aan toe te voegen, bijvoorbeeld door een puzzel aan te bieden met net wat meer stukjes dan het kind gewend is of bij een baby een speeltje net iets verder weg te leggen zodat de baby moeite moet doen om het pakken.

Door middel van de zintuigen leert het kind de wereld om zich heen kennen. Bij deze ontwikkeling zien we al heel vroeg karakteristieke verschillen bij kinderen. Het ene kind is nieuwsgierig naar ieder voorwerp en stopt alles in zijn mond, het andere kind tast rustig met zijn ogen de omgeving af om de dingen die in zijn bereik komen even met zijn handen aan te raken. Door de verschillende tast indrukken ontstaat langzaam een bewustzijn van de omgeving. Het is belangrijk als kinderopvang om een kind de gelegenheid te geven veel tast indrukken op te doen door middel van veel variatie in materialen en omgeving.

Het is de taak van de pedagogisch medewerkers om in de gaten te houden dat kinderen niet te veel zintuig indrukken tegelijk opdoen. Kinderen worden daar druk of onrustig van. Bij de inrichting van de lokalen is dit een blijvend punt van aandacht.

4.2.4 Cognitieve competenties

Bij de cognitieve ontwikkeling gaat het om het onderscheiden en herkennen van voorwerpen en het leggen van verbanden tussen gebeurtenissen. Je leert door te doen. Naarmate kinderen zich beter voortbewegen, kunnen ze een steeds wijdere omgeving verkennen en onderzoeken. De wereld wordt voor een kind telkens groter en groter naarmate het kind zich ontwikkelt. Kennis ontstaat vooral door ervaringen: al kijkend, voelend, proevend en tastend ervaren ze dat dingen heel verschillend zijn. Alle kinderen zijn nieuwsgierig en leergierig en hebben een aangeboren belangstelling voor de omgeving. Speelgoed, spel en geluiden bevorderen de cognitieve ontwikkeling. Spel en spelmaterialen zijn goede hulpmiddelen om ervaring op te doen en de ontwikkeling van het denken te stimuleren.

Kinderen ontdekken hoe dingen werken en waar ze voor dienen door ze vast te pakken en te bekijken. Ze leren begrippen als zacht – hard, onder – boven, veel – weinig, groot – klein. Al bouwend worden kinderen handiger en krijgen ze zicht op verhoudingen, maten en evenwicht. Kennis verwerft een kind door ervaringen uit het dagelijks leven thuis en in de kinderopvang. Pedagogisch

medewerkers bieden materialen aan, doen spelletjes en gaan erop uit. De kinderen ontdekken de wereld samen met elkaar. Het is de taak van de pedagogisch medewerkers om de kinderen hierin te volgen en waar nodig mee te denken en bij te springen en hen zo te stimuleren bij hun onderzoek.

4.2.5 Taal en communicatieve competenties

De leeftijdsperiode van 0 tot 6 jaar is de periode waarin de taalverwerving plaats vindt. Een goede taalontwikkeling is van essentieel belang voor het verdere leven van een kind. Het is immers het middel om contact te maken, om uitdrukking te geven aan gevoelens en behoeften en het is het middel dat toegang verschaft tot een gemeenschappelijke denkwereld. De omgeving van het kind is van wezenlijk belang voor de taalontwikkeling. Kinderen gaan praten omdat ze in een omgeving verkeren waar er met en tegen hen gepraat wordt. Ook tegen de baby's wordt gepraat en de pedagogisch medewerkers reageren op hun geluidjes en gezichtsuitdrukkingen. Het geeft een baby bevestiging. Ik word gezien, ik ben belangrijk.

Uit onderzoek blijkt dat de conversatie gewoonten met een kind belangrijk zijn. Vooral het stellen van vragen, het doorvragen op wat een kind gezegd heeft en nog eens in andere woorden herhalen wat er gezegd wordt blijken een positieve invloed te hebben op de taalontwikkeling. In de kinderdagopvang wordt daarom veel aandacht besteed aan het praten en luisteren naar elkaar. Kinderen worden aangemoedigd om, zo gauw ze dit een beetje kunnen, ook via de taal duidelijk te maken wat ze willen (al blijft het non verbaal uiten van emoties belangrijk). Zo vragen de pedagogisch medewerkers bijvoorbeeld aan tafel wat kinderen op hun brood willen hebben en zo worden ze aangemoedigd niet te wijzen maar te benoemen. Er wordt veel gezongen, voorgelezen, er worden kringspelletjes gedaan, en voorwerpen worden benoemd.

Steeds meer kinderen die tweetalig worden opgevoed bezoeken onze kinderdagopvang. In het gezin leren ze de moedertaal van hun ouders en als tweede taal leren ze het Nederlands waarmee zij in aanraking komen via een van de ouders, de buurt en via de kinderdagopvang. De taalontwikkeling van een tweetalig kind verloopt grotendeels op dezelfde manier als van een eentalig kind. Er zijn nauwelijks verschillen in de volgorde waarin de talen worden verworven, maar wel in het tempo van de taalverwerving. De ontwikkeling zal iets trager verlopen, omdat het leren van twee talen meer tijd kost.

Kinderen zijn goed in staat twee of meer talen te leren. Voorwaarde is wel dat de omgeving de kinderen helpt en aanmoedigt door veel en gevarieerd met hen te praten. Ook moet dezelfde persoon steeds dezelfde taal spreken om verwarring te voorkomen. Hier op de kinderopvang spreken we Nederlands en in het gezin wordt door een of beide ouders een andere taal gesproken. Kinderen krijgen hierdoor voldoende gelegenheid om in beide talen te oefenen. Het is voor medewerkers in onze kinderopvang altijd prachtig om te ervaren dat kinderen onder elkaar gewoon met elkaar spelen en met elkaar praten en dat huidskleur en taal geen enkel probleem is. Ze begrijpen elkaar meestal wel, ook zonder dat ze dezelfde taal spreken.

Onze provincie Groningen kent een eigen dialect. Veel kinderen en pedagogisch medewerkers spreken naast het Nederlands ook Gronings. Binnen de kinderopvang wordt met de kinderen Nederlands gesproken. Wanneer de pedagogisch medewerkers aan het werk zijn spreken ze Nederlands met elkaar.

4.2.6 Creatieve en beeldende competenties

Bij creativiteit gaat het erom dat een kind zich leert uit te drukken naar eigen aard en persoonlijkheid. Het is een mogelijkheid om de wereld zelf vorm te geven, te vertalen en te begrijpen. Het is ook het uitdrukking kunnen geven aan gevoelens. De kinderen kunnen met beeldend materiaal, maar ook met fantasiespel de wereld ontdekken en opnieuw vormen. Met behulp van allerlei materialen bouwen ze hun eigen wereld en geven ze zo hun ervaringen een plaats; een vertaling van de wereld om hen heen zoals zij die ervaren. Pedagogisch medewerkers volgen hier het kind. Ruimte voor creativiteit is er op de kinderopvang ruimschoots. Er wordt gewerkt met kosteloos materiaal; kartonnen dozen, oude lappen, spullen uit de natuur. Ook wordt volop gebruikt gemaakt van zand, water, klei, verf en plaksel. Voorop staat dat de kinderen er plezier in hebben en lekker bezig zijn. Het resultaat is niet het belangrijkste. Voorgevormde materialen zoals kleurboeken, kant en klare stempels en kleivormen bieden we beperkt aan.

Er is voor elk ontwikkelingsgebied (emotioneel, sociaal, motorisch-zintuiglijk, cognitief, taal en communicatief, creatief en beeldend) voldoende spelmaterialen aanwezig zodat een kind ruimschoots kan kiezen, zoals (voorlees)boeken, muziek, knutselmateriaal, spelletjes, puzzels, poppen, auto's en verkleedkleren.

4.3 Het ontwikkelen van sociale competenties

'Samen spelen, samen delen.' Kinderen leren al op jonge leeftijd om te gaan met anderen. Op KiWi groeien kinderen tussen leeftijdsgenoten op en leren zij van en rekening te houden met jongere en/of oudere kinderen. Vriendjes maken, ruzie maken, helpen, compromissen sluiten, delen, zich in een ander verplaatsen, communiceren; allemaal verwerving van vaardigheden in de omgang met andere kinderen en het aangaan van relaties.

Bij KiWi werken we aan een veilige en hechte relatie tussen de pedagogisch medewerker en het kind. Vaste groep teams zijn hiervoor een voorwaarde. Het is belangrijk dat de pedagogisch medewerkers de kinderen leren aanvoelen en een kind begrijpen. De grondhouding van actief kijken en luisteren naar de kinderen, is hierbij een belangrijk uitgangspunt. De kinderen zijn afhankelijk van de zorg van de pedagogisch medewerker. Ieder kind moet worden geaccepteerd zoals het is en serieus genomen worden of het nu een verlegen kind of een enthousiast kind is, een kind dat zijn eigen gang gaat of een kind dat veel aandacht vraagt. Naast de hechte relatie tussen het kind en de pedagogisch medewerker is het belangrijk dat een pedagogisch medewerker zorgt dat een kind in relatie tot zijn groepsgenootjes tot zijn recht komt. Pedagogisch medewerkers maken gebruik van de kracht van de groep zelf. Kinderen kunnen elkaar helpen, stimuleren en troosten maar kinderen kunnen elkaar ook plagen en dwarszitten. Als pedagogisch medewerker kun je veel sociale vaardigheden doorgeven aan de kinderen in een groep, "goed voorbeeld doet goed volgen."

We verwelkomen de kinderen als ze binnen komen en zeggen gedag als ze weer naar huis gaan. Dit verwachten we (zo mogelijk) ook van de kinderen. Als kinderen een conflict hebben, grijpen we niet direct in. Zo leren de kinderen de consequenties van het eigen gedrag ervaren en zich staande te houden in de groep. We observeren de situatie en gaan pas bemiddelen als het de kinderen niet zelf lukt het conflict op te lossen.

Er zijn veel dingen die kinderen samen kunnen doen. Samen in het huisje spelen, samen met de lego, de trein en zo is er nog veel meer. Als een kind kiest voor een activiteit waarbij je samen kunt spelen, vragen we met wie ze dat willen gaan doen of we vragen wie er nog meer aan dezelfde activiteit mee wil doen. Bij de peuters wijzen we soms ook kinderen aan die bijvoorbeeld samen in het huisje mogen spelen. Op deze wijze stimuleren we de kinderen tot samenspel, het flexibel omgaan met leeftijdsgenootjes en (zodra mogelijk) het vormen van vriendschappen.

4.4 Het overdragen van normen en waarden

Kinderen maken zich normen en waarden eigen om mee te kunnen doen in de samenleving. De normen en waarden die de kinderen meekrijgen vanuit het gezin (door beloning, begrenzing, uitleg en dingen voor te doen) waarin ze opgroeien, nemen ze mee naar de kinderopvang en omgekeerd. Belangrijk is dat de socialisering van het gezin en de kinderopvang op elkaar en op ontwikkelingsniveau is afgestemd. Zo leren kinderen normen en waarden van thuis en maken ze kennis met andere sociale en culturele achtergronden van bijvoorbeeld groepsgenootjes en

pedagogisch medewerkers. Kinderen leren zo impliciet en expliciet meer algemene normen en waarden.

Het overbrengen van waarden en normen speelt in de opvoeding een voortdurende rol. Het speelt door alle eerder genoemde onderwerpen heen. Handelen is immers nooit waarde vrij. In alledaagse handelingen en reacties op kinderen dragen de pedagogisch medewerkers voortdurend waarden en normen over. Er zijn veel praktijksituaties te noemen. Het taalgebruik van de pedagogisch medewerkers en andere medewerkers, de afspraken rond het samenwerken, het omgaan met conflicten en ruzies, het uiten van emoties, de manier waarop een pedagogisch medewerker luistert.

Alle kinderen zijn welkom bij KiWi. Verschillen worden gezien als een verrijking van de groep. De pedagogisch medewerkers houden rekening met andere culturele of levensbeschouwelijke gewoonten zoals het niet eten van varkensvlees. In het activiteiten aanbod proberen de pedagogisch medewerkers activiteiten aan te dragen waardoor kinderen hun wereldbeeld verbreden. Dit b.v. door te praten over wat er gebeurt in de wereld of door niet westerse muziek te draaien. Dit gebeurt los van de mogelijke aanwezigheid van kinderen met een niet-Nederlandse achtergrond.

Elk kind in de groep is uniek en anders. "Anders zijn" heeft niet alleen te maken met culturele achtergrond maar ook met andere gewoonten thuis of verschillen in uiterlijk.

De houding van de pedagogisch medewerkers is bepalend voor de sfeer in de groep. Door een sfeer te creëren waarin verschillen geaccepteerd worden, gaan kinderen makkelijker om met het anders zijn. Hoe jong de kinderen ook zijn, andere kinderen discrimineren op grond van huidskleur, anders zijn, begint al vroeg. Wanneer de pedagogisch medewerker dit merkt, spreekt ze de betreffende kinderen hierop aan en probeert een onderlinge sfeer te creëren, waarin dit niet gebeurt.

In deze paragraaf benoemen we een aantal onderwerpen waarin normen en waarden een expliciete rol spelen bij KiWi.

4.4.1 Afspraken en gewoonten

Ieder kind mag er zijn en wordt geaccepteerd. Zo kan een relatie ontstaan waarin een kind kan groeien en zich ontwikkelen. Dit betekent niet dat alle gedrag klakkeloos geaccepteerd wordt. Waar nodig neemt de pedagogisch medewerker de verantwoordelijkheid. Pedagogisch medewerkers zijn duidelijk tegen de kinderen over wat wel en niet mag en trekken zoveel mogelijk één lijn. Dit geeft kinderen houvast en brengt rust. Afspraken over wat wel en niet mag, zijn dus nodig om het samenzijn in een groep voor alle kinderen plezierig te laten zijn. Deze afspraken worden in de groep geleerd en worden voor een deel bepaald door de afspraken hierover binnen de kinderopvang. Voor een deel spelen de normen en waarden een rol, die pedagogisch medewerkers vanuit de eigen jeugd hebben meegekregen, hun temperament, hun karakter en hun culturele achtergrond. Hoe je zelf bent opgevoed kom je altijd weer tegen in het werken met kinderen.

Er zijn afspraken om samen te spelen zoals elkaar geen pijn doen, geen speelgoed afpakken, elkaar helpen en rekening houden met elkaar. Er zijn afspraken rond verzorging en voeding zoals neus snuiten, handen wassen voor het eten, aan tafel blijven zitten, met je mond dicht eten, naar elkaar luisteren wanneer aan tafel iets verteld wordt. Ook het gebruik van speelgoed en ruimtes is aan afspraken gebonden. Kinderen corrigeren elkaar hierin. Samen speelgoed opruimen, leren dat we binnen rustig met elkaar praten maar dat je buiten mag gillen/schreeuwen. Kinderen weten na een tijdje precies waar ze wel of niet aan mogen komen. Eigen initiatief van kinderen waarderen we zoveel mogelijk.

4.4.2 Samen spelen

Bij KiWi zijn verschillende leeftijdsgroepen en in elke groep is een kind eerst de jongste en later de oudste. Kinderen leren rekening te houden met elkaars behoeften en (on)mogelijkheden. Soms moet een kind even wachten om samen met een pedagogisch medewerker een boekje te kijken, omdat een pedagogisch medewerker bezig is met de fles geven of met verschonen. De kinderen gaan in kleine groepjes over van de babygroep naar de dreumesgroep en dan naar de peutergroep en tenslotte naar de BSO, zodat ze altijd een bekend gezicht om zich heen hebben. Al jong ontstaan er vriendschappen.

KiWi heeft gekozen voor transparantie door indeling en inrichting van de gebouwen. Er zijn veel ramen en tussendeuren met ramen die groepen met elkaar verbinden. De deuren staan geregeld open, waardoor kinderen wanneer ze dat willen in een andere groep kunnen gaan kijken en spelen. Hier komen ze in aanraking met andere pedagogische medewerkers, andere kinderen en andere gewoontes. Zo ervaart een kind dat 'anders' ook oké is. De pedagogisch medewerker is verantwoordelijk voor de kinderen die op dat moment in hun groepsruimte spelen, dus ook voor de 'bezoekers'. De 'eigen' pedagogisch medewerker blijft verantwoordelijk voor de dagelijkse verslaglegging en persoonlijke verzorging.

4.4.3 Conflicten en ruzies

Wanneer kinderen groter worden gaan zij hun eigen grenzen aftasten maar daarmee ook die van andere kinderen en volwassenen. Dat geeft conflicten. Aangezien peuters hun gevoelens nog niet goed onder woorden kunnen brengen, praten ze vaak met hun hele lijf. In eerste instantie kijkt een pedagogisch medewerker of een kind een onenigheid zelf aan. Zij hoeft dan niet in te grijpen. Kinderen krijgen die ruimte maar altijd binnen de grenzen van de veiligheid. Een blik of de stem van de pedagogisch medewerker is soms al voldoende om een kind te herinneren aan wat wel of niet kan. Bij conflicten gebruiken pedagogisch medewerkers vaak de uitgangspunten van het actief luisteren. Het is belangrijk om als pedagogisch medewerker in de gaten te houden waarom kinderen steeds conflicten met andere kinderen hebben. Wanneer je als pedagogisch medewerker in de gaten krijgt wat de reden is, is het makkelijker te bepalen hoe je daarmee omgaat. De pedagogisch medewerker kan het kind dan begeleiden om minder conflicten te krijgen en om deze zelf op te lossen.

BSO kinderen hebben veel aan elkaar, maar ze kunnen elkaar ook onderdrukken.

De pedagogisch medewerkers stimuleren de kinderen om op een respectvolle manier met elkaar om te gaan en duidelijk te maken wat ze wel en niet willen. Regel in de groep is dat kinderen elkaar geen pijn mogen doen. Kinderen, zelfs vrienden, krijgen wel eens ruzie. In eerste instantie laten pedagogisch medewerkers de kinderen ruzies zelf oplossen.

Kinderen in conflict met elkaar leren voor zichzelf op te komen en te onderhandelen.

Bij conflicten kan de pedagogisch medewerker ruimte geven om zelf naar oplossingen te zoeken. Zij kan de kinderen leiden in het zoeken naar een oplossing, wanneer ze er zelf niet

uitkomen of wanneer één het onderspit dreigt te delven. Schoppen of slaan kunnen uitdrukkingen zijn van het onvermogen om gevoelens te uiten en uit onmacht.

Kinderen zijn bezig te leren hoe zij aangeven wat zij wel en niet willen. Ruzies horen erbij.

Door tegen elkaar te zeggen wat het probleem is, neemt de behoefte om je boosheid en woede lichamelijk te uiten af. Soms is het echter nodig om af te koelen voordat het kind kan zeggen wat er aan de hand is. Pedagogisch medewerkers dwingen het kind niet om te praten, eventueel kan de pedagogisch medewerker er later op terug komen.

Als KiWi vinden we het van belang om de kinderen duidelijk te maken dat we hun gedrag soms afkeuren, maar niet het kind zelf. We straffen het gedrag, niet het kind.

Het is af en toe nodig om kinderen te corrigeren. Een pedagogisch medewerker maakt telkens een bewuste afweging om gedrag te negeren, een alternatieve oplossing te zoeken of het gedrag te corrigeren en bespreekt dit zo nodig in het groepsoverleg.

Negatief gedrag is vaak een vorm van aandacht vragen. Het beste is om het positieve gedrag te belonen d.m.v. complimenten geven. Als gedrag wordt gecorrigeerd praten wij over straf. De “straf” moet duidelijk zijn en direct uitgevoerd worden. Op alle BSO’S betekent dit dat het kind even op de stoel moet zitten en dat de pedagogisch medewerker praat vanuit de ik- boodschap.

Na afloop van de “straf” praat de pedagogisch medewerker met het kind. Begrijpt het wat er is gebeurd, begrijpt het dat de pedagogisch medewerker niet (meer) boos is? De pedagogisch medewerker laat duidelijk blijken dat zij het gedrag afwijst en niet het kind. De uitgangspunten van actief kijken en luisteren zijn in het werken met deze leeftijdsgroep toegepast.

4.4.4 Feesten en rituelen

De kinderopvang heeft een bijzonder neutraal karakter, maar we besteden wel aandacht aan bepaalde feesten, zoals Sinterklaas, Pasen, Kerstmis en Sint Maarten. Het vieren van feesten vinden we belangrijk. Daarnaast maken we verjaardagen en afscheidsfeesten van de kinderen tot een bijzondere gebeurtenis. Het feestvarken wordt uitgebreid in het zonnetje gezet in de eigen groep. Omdat het feest ritueel vaste programma onderdelen kent, is het voor ieder kind een vertrouwd gebeuren. Bij kinderen die niet in het middelpunt willen staan wordt het accent naar de hele groep gelegd. Soms geven kinderen zelf duidelijk aan welk onderdeel ze wel of niet willen.

Voorbeeld: Wanneer een kind jarig is wordt er een feesthoed gemaakt. Niet alle kinderen willen zo’n hoed op hun hoofd. Wanneer een kind dit aangeeft wordt er ook wel voor gekozen om geen hoed te maken maar bijvoorbeeld een mooie broche. Ook is het traditie om boven op de stoel te mogen staan wanneer er voor het kind gezongen wordt. Ook dit is niet voor ieder kind een geschikte manier. Een kind kan er ook voor kiezen gewoon op de grond te staan. Een van de vaste onderdelen bij het afscheidsfeest is het aanbieden van het schetsboek waarin gedurende de dreumes/peutertijd van het kind allerlei tekeningen en andere creatieve uitingen zijn bewaard. Ook krijgen ze het schriftje mee naar huis. De verjaardag van KiWi (geboortedatum 21 september 1988) vieren we jaarlijks met een pannenkoekenfeest en elke vijf jaar met een groot feest voor kinderen, ouders en medewerkers.

4.4.5 Andere culturen

In de kinderopvang wordt rekening gehouden met culturele en individuele verschillen tussen kinderen. Er wordt aangesloten bij hun verschillende mogelijkheden, behoeften en interesses. Kinderen uit alle culturen zijn welkom. In toenemende mate bezoeken niet van oorsprong uit Nederland afkomstige kinderen de kinderdagopvang en de BSO. We houden rekening met de achtergrond van een kind en ouders. We willen de kinderen ook kennis laten maken met andere culturen door middel van intercultureel materiaal zoals poppen, puzzels, muziekinstrumenten, liedjes

uit andere landen. De pedagogisch medewerker praat met kinderen over andere landen en culturen, waarbij kinderen spelenderwijs leren dat er vele manieren zijn om je te kleden, te eten, te wonen, enzovoorts. Ook in de groep wordt gekeken hoe we van elkaar verschillen. Ze kijken naar elkaar en benoemen wat ze zien. Hier kan de volwassen wereld een voorbeeld nemen aan kinderen. Ze zien de verschillen maar ervaren een ander kind niet anders dan zichzelf. Een kind is een kind in elke cultuur, ongeacht zijn geloof en/of huidskleur.

4.4.6 Kinderen met een verstandelijke of een lichamelijke beperking

Kinderen met een verstandelijke of een lichamelijke beperking willen we zo mogelijk een plaats geven binnen onze kinderopvang en/of integrale kind centra (IKC). Het uitgangspunt is niet meer dan één kind met een beperking in een groep. Er zijn voordelen verbonden aan de integratie van kinderen met een beperking in een reguliere kinderopvang. Kinderen leren omgaan met kinderen met een beperking. Kinderen die beperkt zijn, worden gestimuleerd door de andere kinderen, leren de aandacht te delen met anderen en hoeven niet noodgedwongen thuis te blijven. Met de integratie van kinderen met een beperking hebben we enige ervaring. De ervaringen die we hebben, waren heel positief, zowel voor het kind, als voor de ouders, als voor onze kinderopvang. Voor zover we aan de hulpvraag van de ouders en het kind kunnen voldoen zullen we trachten een kind met beperkingen binnen onze kinderopvang een plekje te geven. Het moet echter voor het kind en voor de groep waarbinnen het kind een plaats krijgt, geen onoverkomelijke problemen geven. Binnen KiWi komt indien nodig de fysiotherapeut van het betreffende kind, die zowel in een apart speellokaal als in de groep met het kind kan oefenen en die de pedagogische medewerkers leert hoe ze het beste met het kind kunnen omgaan en oefenen. Ook kan er zo nodig een logopediste worden uitgenodigd.

In een gesprek met de ouders vormt de directeur zich een beeld van de aard en de ernst van de beperking. Zowel de belangen van de kinderopvang en het kind worden besproken. Eventueel wordt advies ingewonnen van een of meer deskundige(n) op dit terrein.

KiWi hanteert als uitgangspunt:

- Het kind mag geen gevaar opleveren voor zichzelf, de andere kinderen of de pedagogisch medewerkers;
- Het kind mag het groepsproces niet volledig doorkruisen;
- Het kind moet in een groep kunnen functioneren en niet alleen in 1 op 1 – contact, dan krijgen andere kinderen te weinig aandacht.

De diverse locaties zijn rolstoel toegankelijk. (behalve de sport en spel BSO).

In overleg tussen ouders, KiWi en hulpverlening kan de ouder zo nodig een PGB-budget aanvragen zodat gedurende enkele uren van de dag een extra pedagogisch medewerker ingezet kan worden om het kind extra individuele aandacht te geven.

5. Pedagogische werkwijze

KiWi heeft nooit expliciet gekozen voor één vaststaande pedagogische werkwijze. Vanuit het ervaringsgericht werken, zijn er wel een aantal pedagogische visies waar KiWi zich heel goed in kan vinden en waardoor KiWi zich laat inspireren. Deze visies sluiten heel mooi op elkaar aan, zodat binnen KiWi een doorgaande lijn terug te vinden is in de manier waarop KiWi naar elk kind kijkt en hoe het pedagogisch handelen wordt vormgegeven.

5.1. Thomas Gordon

Thomas Gordon heeft een methode ontwikkeld voor een goede communicatie tussen opvoeders en kinderen. Het gaat om een eerlijke, open houding van gelijkwaardigheid, acceptatie en respect voor de ander. Een kind wordt geaccepteerd ongeacht zijn gedrag; het kind mag er zijn, zo kan er een relatie ontstaan waarin een kind kan groeien en zich kan ontwikkelen. In onze manier van werken zijn actief luisteren en het geven van zogenaamde “ik-boodschappen” aan het kind de middelen voor de pedagogisch medewerker om acceptatie te laten blijken. Actief luisteren betekent dat de pedagogisch medewerker oog heeft voor wat het kind beweegt en ook de boosheid en het verzet van het kind accepteert. Het conflict met een kind wordt aangegaan met de intentie het op te lossen in overleg, zodat beide partijen aan hun trekken komen. Belangrijk is dat er reële eisen worden gesteld aan een kind en dat kinderen verantwoordelijkheden krijgen die ze aan kunnen. Het kind krijgt de ruimte om zelf problemen op te lossen. Ook bij conflicten met kinderen onderling zal geprobeerd worden de kinderen het zoveel mogelijk zelf op te laten lossen met respect voor elkaar. Zo wordt de verantwoordelijkheid, de zelfwaardering en het zelfvertrouwen van het kind gestimuleerd. Dit betekent niet dat de volwassene alle gedrag van het kind klakkeloos accepteert. Waar nodig neemt de pedagogisch medewerker wel de leiding en de verantwoording en zorgt dat er gebeurt wat zij noodzakelijk acht.

Pedagogisch medewerkers zijn duidelijk tegen de kinderen over wat wel mag en wat niet en trekken zoveel mogelijk één lijn. Dat geeft kinderen houvast en brengt rust. Dat wil niet zeggen dat ze altijd consequent moeten zijn. Pedagogisch medewerkers verschillen van elkaar, ieder individu kan de ene keer meer hebben dan de andere en ook de kinderen verschillen van elkaar. Het is belangrijk dat kinderen leren omgaan met verschillen tussen mensen en met verschillen in stemmingen; dit is een sociale vaardigheid. Er wordt gestreefd naar evenwichtige relaties waarbij naast ruimte voor de kinderen ook ruimte voor de pedagogisch medewerkers is.

De pedagogisch medewerker gebruikt in haar contacten met de kinderen (en ook met de ouders) ik-boodschappen. Dit betekent dat zij vertelt wat zij van iets vindt en hoe zij zich onder iets voelt. Zij stelt zich open en kwetsbaar op, is duidelijk in wat zij vindt en waarom; ze geeft uitleg. Een ik-boodschap geeft geen beoordeling van de persoon aan wie de boodschap gericht is maar beschrijft het gedrag en de consequenties en zoekt met het kind naar oplossingen. Bij jongere kinderen vertelt zij wat ze voor gedrag wenst, oudere kinderen kunnen zelf meer invullen.

5.2 Emmi Pikler

Emmi Pikler was een Hongaars-Zwitserse kinderarts en pedagoog. Haar pedagogiek richt zich met name op het jonge kind. Respectvolle verzorging, vrije beweging en vrij spel zijn de sleutelwoorden in de visie van Emmi Pikler. De pedagogiek van Emmi Pikler is bij KiWi terug te zien in de werkwijze op de baby- en dreumesgroepen.

Het creëren van een warme band tussen de pedagogisch medewerker en het kind is van groot belang voor het gevoel van veiligheid, voor de hechting van elk kind, de belangrijkste voorwaarde voor het

kind om zich te kunnen ontwikkelen. De verzorgingsmomenten spelen hierin een belangrijke rol; tijdens deze momenten is er volop interactie tussen de pedagogisch medewerker en het kind. De pedagogisch medewerker leert op deze momenten het kind goed kennen: wat vindt het kind prettig, wat heeft het nodig, wat wil het kind. Het kind leert op deze momenten de pedagogisch medewerker goed kennen. Op deze manier kan een veilige hechting ontstaan.

Wanneer kinderen de kans krijgen in hun eigen tempo te leren en ontdekken, leren ze beter rollen, zitten, kruipen, staan, praten, denken en leren. Al bewegend leert een baby zichzelf en de wereld kennen. Elke baby en dreumes heeft vrijheid nodig om te bewegen, letterlijk en figuurlijk geeft KiWi het kind de ruimte om zich in zijn eigen tempo te kunnen ontwikkelen. Vrij spel heeft een positieve invloed op het gevoel van autonomie van het kind: hij kan zelf bepalen waarmee hij speelt en hoe lang. Zo ontdekt hij zijn interesses, voorkeuren, mogelijkheden en grenzen en gaat een kind zich competent voelen. De pedagogisch medewerkers bieden activiteiten aan die vooral zintuigelijk gericht zijn, passend bij de individuele behoefte en leeftijd van het kind. Het speelgoed dat past bij de visie van Pikler heeft geen toeters en bellen en is bij voorkeur zo eenvoudig mogelijk. De gedachte hierachter is dat het kind zelf creatief aan de slag gaat en ontdekt wat hij ermee kan en wil doen, wat een positief effect heeft op zijn ontwikkeling.

5.3 Loris Malaguzzi

Loris Malaguzzi is de grondlegger van de pedagogiek van Reggio Emilia. In de Reggio Emilia staat het kind en zijn '100 talen' centraal. Deze pedagogiek gaat ervan uit dat elk kind van nature creatief is en honderd talen heeft om zich uit te drukken: in klanken, beweging, schilderen, bouwen, boetsen, dansen, rollenspel et cetera. De pedagogisch medewerkers helpen de talenten van elk kind te ontplooiën door een uitdagende en inspirerende omgeving te bieden. KiWi wil uitgaan van wat kinderen kunnen en niet van wat kinderen (nog) niet kunnen. Met respect voor de talenten van elk kind en de manier waarop elk kind zich ontwikkelt. Elk kind is al in bezit van veel kennis en vaardigheden en spelenderwijs zullen deze tevoorschijn komen en verder ontwikkelen. De pedagogisch medewerkers dragen zorg voor het bieden van de ruimtes, zowel binnen als buiten, waarin kinderen uitgedaagd worden, kunnen ontdekken, onderzoeken en experimenteren. Ook zorgen zij voor materiaal dat kinderen inspireert om hun ontdekkingen en ideeën vorm te geven. De pedagogisch medewerkers zijn voortdurend bezig met het kijken en luisteren naar kinderen. Zo volgen zij de ontwikkeling van elk kind en kunnen zij elk kind op zijn eigen wijze stimuleren een volgende stap in zijn ontwikkeling te zetten.

5.4 Voorbereiding op school in de peutergroepen

KiWi heeft ervoor gekozen de activiteiten binnen de kinderdagopvang op de groepen met kinderen tussen twee en vier jaar op te zetten volgens de methodes van de Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE). Bij VVE is sprake van een gestructureerde, thematische opzet van activiteiten, waarmee de ontwikkeling van kinderen wordt gestimuleerd. De activiteiten zijn opgezet volgens de fasering van Piramide. Op deze wijze worden gestructureerde activiteiten ontwikkeld, die een gerichte bijdrage leveren aan plezier én ontwikkeling van kinderen. Het landelijk bekend VVE programma 'Piramide' is leidraad voor de opzet van activiteiten. Spelenderwijs wordt er aan de hand van maandelijkse thema's gewerkt. Thema's kunnen zijn: verkeer, ziek en gezond, lente, etc. Per dagdeel zijn de pedagogisch medewerkers minimaal één uur bezig met deze methode. Bijvoorbeeld tijdens het buitenspelen of het zingen van een liedje voor het eten of tijdens een spelactiviteit. Alle pedagogisch medewerkers op de peutergroepen zijn geschoold in het voorschoolse programma en zijn in bezit van een VVE certificaat.

5.5 Voorbereiding op school in de peuterspeelgroepen

KiWi heeft vier peuterspeelgroepen in de Gemeente Westerwolde. Deze peuterspeelgroepen zijn voor peuters tussen twee en vier jaar. De pedagogisch medewerkers van de peuterspeelgroepen hanteren dezelfde pedagogische visie en manier van werken als de pedagogisch medewerkers van de peutergroepen. Ook hier wordt gewerkt met een landelijk erkend VVE-programma, zoals 'Piramide' en 'Ik ben Bas'. Er wordt gedurende de gehele ochtend gewerkt met een van de VVE-methodes, dit gaat in principe op dezelfde wijze als beschreven in hoofdstuk 5.4. De pedagogisch medewerkers van de peuterspeelgroepen hebben goed contact met de leerkrachten uit groep 1 van de naburige basisscholen. Zo kan een doorgaande lijn worden neergezet en wordt er samen voor gezorgd dat de overgang voor het kind van de peuterspeelgroep naar de basisschool zo soepel mogelijk verloopt. Alle pedagogisch medewerkers op de peutergroepen zijn geschoold in het voorschoolse programma en zijn in bezit van een VVE certificaat. De peuterspeelgroep verschilt van de reguliere peutergroep in de opstelling.

In het VVE beleidsplan, het Informatieboek kinderdagopvang en in de locatiewijzers is meer specifieke en praktische informatie te vinden over de peuterspeelgroepen van KiWi.

5.6 BSO

Betekenisvolle activiteiten en thema's:

Kinderen ontdekken de wereld om zich heen spelenderwijs. Gaandeweg en met vallen en opstaan ontdekken ze hun mogelijkheden en grenzen. We vinden het daarom belangrijk dat kinderen de kans krijgen om te doen wat bij hen past en sluiten aan bij de belevingswereld van de kinderen in de groep. We werken kindvolgend bij het ontwikkelen van het activiteitenaanbod en betrekken de kinderen zoveel mogelijk bij alles wat hen aangaat.

Actuele thema's

We sluiten zoveel mogelijk aan bij de behoeftes van alle kinderen. Omdat we kindvolgend werken kunnen thema's groot en klein zijn, waarbij niet alles van tevoren vast wordt gelegd. We weten immers van tevoren niet altijd waar de kinderen mee bezig zullen zijn. We observeren, bespreken wat we zien en gaan hier met de kinderen op in. Deze korte thema's zijn bij ons dus actuele onderwerpen die een uur of een middag lang de aandacht hebben en ons inspireren bij het kiezen van activiteiten. Bij kortdurende actuele thema's kun je denken aan onderwerpen als een tandartsbezoek, een onverwachte hoosbui of andere spontane gebeurtenissen in de groep. Daarnaast werken we regelmatig een periode aan een langer thema dat de groep bezighoudt, zoals vriendschappen, hobby's van de kinderen en jaarfeesten. We geven deze grotere thema's een naam die tot de verbeelding spreekt en bedenken daar zoveel mogelijk samen met de kinderen activiteiten bij.

Denk hierbij bijvoorbeeld aan:

Culturele thema's:

Theaterweken, De vloer op!, Theatersport in actie, De dansshow, Move like Michael Jackson, Het Concert, Herrie!, Samenspel in uitvoering, Rap-weken, enzovoort.

Kennisthema's:

Uitvindersweken, Naar de maan!, Sterren & zo, 112, Fietsweken, Rijbewijs in de dop!, Techniek, De Wetenschappers, Ambachten en beroepen, Weet wat je eet, enzovoort.

Sportieve thema's:

Voorbeelden: Atletiekweken, De Olympische spelen, WK Voetbal, American sports, Ondersteboven, enzovoort.

Gezondheidsthema's:

Voorbeelden: (H)eerlijk eten, Lekker in je vel, Wat is geluk?, Ik kan het!, Alle smaken van de wereld, Weten en (zw)eten, Relaxweken, Oosterse wijsheden, enzovoort.

Buitenthema's:

Huttenbouwweken, Onder gedonder, Tuinontwerpweken, Sneeuw!, Eskimofeest, Van de regen in de drup, Waterpret, Jonge dieren, Boerderij, enzovoort.

Jaarfeestthema's:

Oud en nieuw, Drie Koningen, Pasen, Pinksteren, Koningsdag, Bevrijdingsdag, Sint Jansfeest, Sint Maarten, Sinterklaas, Kerstmis.

Sociale thema's:

Samen en alleen, Bij mij thuis, Dát is mijn familie!, Hoe is het om blind te zijn?, Buddyproject, enzovoort.

Seizoenen:

Lentekriebels, Zie jij al groen?, Zomerse sferen, Yes herfst!, Winterpret, Brrr..., Winterkost, enzovoort.

Een divers activiteitenaanbod

Is het thema gekozen en de naam bedacht, dan bedenken we met de kinderen allemaal verschillende soorten activiteiten. Dit doen we met behulp van spel- en werkvormen voor kinderteilname die hier speciaal voor zijn ontwikkeld. Hiermee borgen we dat de activiteiten die we met de kinderen doen heel afwisselend zijn en hebben we aandacht voor de behoeftes van kinderen in alle leeftijden, voor zowel de jongens als de meisjes.

Een greep uit de activiteitensoorten die de kinderen doen:

- Beeldend
- Creatief denken
- Houtbewerking
- Knutselen
- Koken en bakken
- Muziek/zang/dans
- Ontspannend
- Spelvorm
- Sport
- Techniek
- Toneel/drama.

Kinderparticipatie

Zoals gezegd hebben de kinderen een belangrijke stem bij, en grote invloed op, de activiteiten in onze BSO. Deze invloed hebben ze niet alleen bij het ontwikkelen van het activiteitenaanbod, maar bij vrijwel alles wat er in de groep speelt.

Kinderparticipatie draagt in belangrijke mate bij aan de vaardigheden die we van belang vinden in de ontwikkeling van kinderen. Zo draagt het onder andere positief bij aan het zelfvertrouwen, het verantwoordelijkheidsgevoel en de flexibiliteit van kinderen. Kinderen krijgen de kans om te leren een mening te vormen en rekening te houden met anderen, alternatieven te bedenken en om te gaan met uitdagingen. Deze en meer zogenaamde 21ste -eeuwse vaardigheden zijn nauw verbonden met de manier waarop we vormgeven aan kinderparticipatie en de houding van onze pedagogisch medewerkers.

We observeren wat er bij de kinderen leeft en houden hier rekening mee bij de keuzes die we maken. Dit kan al vanaf heel jonge leeftijd, omdat het niet persé noodzakelijk is dat het kind kan verwoorden wat het nodig heeft of wil. Behalve observeren gebruiken we ook allerlei spel- en werkvormen voor kinderparticipatie. Afhankelijk van de groep en het onderwerp waarbij we de kinderen willen betrekken kiezen we een spel- of werkvorm die past. We wisselen spel- en werkvormen af, zodat de kinderen allemaal de kans krijgen hun mening te geven en het uitdagend en leuk blijft.

Een paar voorbeelden van de spel- en werkvormen die we gebruiken om de kinderen te betrekken bij het reilen en zeilen op de BSO:

- De spreekstok: het kind dat de spreekstok vasthoudt mag praten, de rest luistert. Zo komt ieder kind aan bod;
- Mindmappen: met een themaam in het midden van het papier bedenken we allemaal verschillende soorten activiteiten;
- Stickers plakken: wat kiezen we? De kinderen plakken een smiley op het plaatje van hun voorkeur;
- Doe-die-dans!: levend Mindmappen, bewegend op muziek in de ruimte.

Deze spel- en werkvormen komen uit het boek 'Betekenisvol werken in buitenschoolse tijd' van Jessica Schouten. Het boek staat ter inzage bij ons op de locatie aan de Zaanstraat in Winschoten.

De basis van kinderparticipatie is de houding van onze pedagogisch medewerkers. Zij zijn constant alert op signalen van de kinderen en spelen hier zoveel mogelijk op in. Op deze manier krijgen kinderen bij ons de ruimte om te groeien, te ontdekken wat ze kunnen en leuk vinden en waar hun talenten liggen.

6. Kwaliteit

Aandacht voor kwaliteit behoort vanzelfsprekend te zijn. KiWi besteedt gestructureerd aandacht aan kwaliteit middels de Plan Do Check Act cyclus. Aandacht voor kwaliteit op de groep, het pedagogisch handelen en scholing voor medewerkers. Elk jaar komt de GGD de locaties inspecteren, de verslagen staan op de website.

Dit algemeen pedagogisch beleidsplan zelf is ook een uiting van ons kwaliteitsbeleid. Het biedt ouders inzicht in wat we doen en waarom we het zo doen. Naast het pedagogisch beleidsplan heeft KiWi ook een pedagogisch werkplan/informatieboek opgesteld. In dit werkplan/informatieboek is het pedagogisch beleid vertaald naar de alledaagse praktijk. Hoe we het doen staat hierin beschreven. Tevens bezit elke locatie op basis van het pedagogisch beleidsplan en het pedagogisch werkplan/informatieboek een locatiewijzer. Hierin staan locatie specifieke informatie of uitzonderingen of aanvullingen op voornoemde plannen.

Stichting Kinderopvang KiWi

Bezoekadres	: Zaanstraat 47a 9673 CA Winschoten
Telefoon	: (0597) 431 844
Fax	: (0597) 431 857
E-mail	: Kiwi@kinderopvangwinschoten.nl
Contactpersoon	: Mw. Henriëtte Beukema (directeur)
Internet	: www.kinderopvangkiwi.nl
Facebook	: www.facebook.com/kinderopvangkiwi/
Twitter	: twitter.com/beukema_h